HRVATSKI SABOR

642

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU
O PROGLAŠENJU ZAKONA O ŽELJEZNICI

Proglašavam Zakon o željeznici, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 23. ožujka 2019.

Klasa: 011-01/19-01/45
Urbroj: 71-06-01/1-19-2
Zagreb, 27. ožujka 2019.

Predsjednica
Republike Hrvatske
Kolinda Grabar-Kitarović, v. r.

ZAKON O ŽELJEZNICI

POGLAVLJE I.
OPĆE ODREDBE

Predmet

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuju pravila koja se primjenjuju na upravljanje željezničkom infrastrukturom i na usluge željezničkog prijevoza, neovisnost upravitelja infrastrukture i željezničkih prijevoznika, izdavanje i ukidanje dozvola, željezničke usluge i naknade, uvjete za pristup željezničkoj infrastrukturi i željezničkim uslugama, izvješće o mreži, dodjelu i korištenje infrastrukturnog kapaciteta te pravni status željezničke infrastrukture.

(2) Sastavni dio ovoga Zakona su Prilog 1. Popis sastavnih dijelova željezničke infrastrukture, Prilog 2. Željezničke usluge koje se pružaju željezničkim prijevoznicima, Prilog 3. Sadržaj Izvješća o mreži, Prilog 4. Sadržaj ugovora o upravljanju željezničkom infrastrukturom i Prilog 5. Određivanje tržišnih segmenata i sustav pokazatelja kvalitete prijevoza.

Usklađenost s propisima Europske unije

Članak 2.

(1) Ovim Zakonom u hrvatsko zakonodavstvo preuzima se sljedeći akt Europske unije:

– Direktiva 2012/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenoga 2012. o uspostavi jedinstvenog Europskog željezničkog prostora (preinačena) (tekst značajan za EGP) (SL L 343, 14. 12. 2012.), kako je posljednji put izmijenjena Direktivom (EU) 2016/2370 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o izmjeni Direktive 2012/34/EU u pogledu otvaranja tržišta za usluge domaćeg željezničkog prijevoza putnika i upravljanja željezničkom infrastrukturom (Tekst značajan za EGP) (SL L 352, 23. 12. 2016.).

(2) Ovim zakonom osigurava se provedba sljedećih akata Europske unije:

– Uredbe (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o uslugama javnog željezničkog i cestovnog prijevoza putnika i stavljanju izvan snage uredaba Vijeća (EEZ) br. 1191/69 i (EEZ) br. 1107/70 (SL L 315, 3. 12. 2007.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 1370/2007), kako je posljednji put izmijenjena Uredbom (EU) 2016/2338 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1370/2007 u pogledu otvaranja tržišta za usluge domaćeg željezničkog prijevoza putnika (Tekst značajan za EGP) (SL L 354, 23. 12. 2016.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2016/2338)

– Delegirane odluke Komisije (EU) 2017/2075 od 4. rujna 2017. o zamjeni Priloga 7. Direktivi 2012/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi jedinstvenog Europskog željezničkog prostora (Tekst značajan za EGP) (SL L 295, 14. 11. 2017.) (u daljnjem tekstu: Delegirana odluka Komisije (EU) 2017/2075).

Primjena

Članak 3.

Ovaj se Zakon primjenjuje na korištenje željezničke infrastrukture i uslužnih objekata za pružanje usluga željezničkog prijevoza putnika i tereta u Republici Hrvatskoj.

Izuzeća od primjene

Članak 4.

(1) Poglavlje II. ovoga Zakona ne primjenjuje se na željezničkog prijevoznika koji pruža isključivo usluge gradskog, prigradskog i/ili regionalnog prijevoza na lokalnim i regionalnim samostalnim mrežama ili na mrežama koje su isključivo namijenjene za pružanje usluga gradskog i/ili prigradskog prijevoza.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, kada je željeznički prijevoznik pod izravnom ili neizravnom kontrolom trgovačkog društva ili druge pravne osobe koja obavlja ili čija djelatnost, osim usluga gradskog, prigradskog ili regionalnog prijevoza, uključuje i obavljanje ostalih usluga željezničkog prijevoza, primjenjuju se članci 6. i 7. ovoga Zakona.

(3) Na željezničkog prijevoznika iz stavka 2. ovoga članka primjenjuje se članak 8. ovoga Zakona u odnosu na vezu između željezničkog prijevoznika i trgovačkog društva ili pravne osobe koja ga izravno ili neizravno kontrolira.

(4) Odredbe poglavlja III. ovoga Zakona ne primjenjuju se na pravnu osobu koja pruža isključivo usluge prijevoza tereta na privatnoj željezničkoj infrastrukturi koju isključivo koristi njezin vlasnik za vlastiti prijevoz tereta.

(5) Odredbe članaka 10. do 14., članaka 17. do 21. i članka 24. te poglavlja IV. ovoga Zakona ne primjenjuju se na privatnu željezničku infrastrukturu koju isključivo koristi njezin vlasnik za vlastiti prijevoz tereta.

(6) Odredbe stavka 5. ovoga članka primjenjuju se na lokalnu i regionalnu željezničku infrastrukturu koja nema stratešku važnost za funkcioniranje tržišta željezničkih usluga.

(7) Odredbe članka 20. ovoga Zakona ne primjenjuju se na lokalnu i regionalnu željezničku infrastrukturu koja nema stratešku važnost za funkcioniranje tržišta željezničkih usluga.

(8) Odredbe članaka 10., 11. i 13. te poglavlja IV. ovoga Zakona ne primjenjuju se na lokalnu željezničku infrastrukturu koja nema stratešku važnost za funkcioniranje tržišta željezničkih usluga.

(9) Ministarstvo obavješćuje Europsku komisiju u vezi sa stavcima 6. i 7. ovoga članka o namjeri neprimjene određenih odredbi ovoga Zakona na lokalnu i regionalnu željezničku infrastrukturu koja nema stratešku važnost za funkcioniranje tržišta željezničkih usluga.

(10) Odredbe članka 49. stavaka 10. i 11. ovoga Zakona ne primjenjuju se na vlakove koji nisu opremljeni Europskim sustavom za upravljanje i nadzor vlakova (ETCS) i koji se koriste za usluge regionalnog prijevoza putnika, a koji su prvi put pušteni u uporabu prije 1985. godine.

Pojmovi

Članak 5.

(1) Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

1. *alternativni pravac* je drugi pravac između istog polazišta i odredišta kada su ta dva pravca međusobno zamjenjiva za pružanje usluge prijevoza putnika ili tereta koju obavlja željeznički prijevoznik

2. *dodjela* je dodjela željezničkog infrastrukturnog kapaciteta od upravitelja infrastrukture

3. *dozvola* je odobrenje za obavljanje usluga željezničkog prijevoza koju je izdao izdavatelj dozvole i kojom željeznički prijevoznik stječe pravo pružanja svih ili pojedinih vrsta usluga željezničkog prijevoza

4. *garažni kolosijek* je kolosijek posebno namijenjen za privremeno garažiranje željezničkih vozila između dvije vožnje

5. *gradske i prigradske usluge* su usluge prijevoza čija je osnovna svrha udovoljiti prijevoznim potrebama gradskog područja ili konurbacije, uključujući i prekograničnu konurbaciju, kao i prijevoznim potrebama između gradskog područja ili konurbacije i okolnih područja

6. *infrastrukturni kapacitet* je mogući broj trasa vlakova na pojedinom dijelu infrastrukture u određenom razdoblju

7. *izdavatelj dozvola* je tijelo nadležno za izdavanje dozvola u državi članici Europske unije

8. *izvediva alternativa* je pristup drugom uslužnom objektu koji je gospodarski prihvatljiv željezničkom prijevozniku i koji mu omogućuje pružanje predmetne usluge prijevoza putnika ili tereta

9. *izvješće o mreži* je izvješće kojim se detaljno određuju opća pravila, rokovi, postupci i kriteriji za određivanje naknada i dodjelu kapaciteta, te uključuje sve druge informacije koje su potrebne kako bi se omogućilo podnošenje zahtjeva za dodjelu infrastrukturnog kapaciteta

10. *javno-privatno partnerstvo* je ugovor između javnih tijela i jednog ili više trgovačkih društava koja nisu glavni upravitelj infrastrukture, u okviru kojeg trgovačko društvo djelomično ili potpuno gradi i/ili financira željezničku infrastrukturu i/ili stječe pravo izvršavanja bilo koje od funkcija upravitelja infrastrukture tijekom unaprijed određenog razdoblja

11. *jedinstvena prijevozna karta* je jedna ili više karata koje predstavljaju ugovor o prijevozu za uzastopne usluge željezničkog prijevoza koje pruža jedan ili nekoliko željezničkih prijevoznika odnosno prijevozna karta koja putniku omogućava korištenje javnog linijskog prijevoza putnika u različitim granama prometa na području Republike Hrvatske koji obavljaju različiti prijevoznici s različitim prijevoznim sredstvima u okviru tarifne unije ili drugih oblika integriranog prijevoza putnika

12. *jedinstveni vozni red* je akt koji sadrži međusobno usklađene vozne redove različitih međusobno povezanih vrsta javnog prijevoza

13. *ministar* je čelnik središnjeg tijela državne uprave nadležnog za promet

14. *Ministarstvo* je središnje tijelo državne uprave nadležno za promet

15. *modernizacija željezničke infrastrukture* su veliki radovi preinake na infrastrukturi kojima se poboljšavaju njezina cjelokupna svojstva odnosno izvođenje radova na postojećem podsustavu ili dijelu podsustava kojim se poboljšava cjelokupna izvedba podsustava, u smislu propisa o gradnji odnosi se na radove kojima se utječe na ispunjavanje temeljnih zahtjeva za građevinu ili kojima se mijenja usklađenost te građevine s lokacijskim uvjetima u skladu s kojima je izgrađena (rekonstrukcija)

16. *mreža* je cjelokupna željeznička infrastruktura kojom upravlja upravitelj infrastrukture

17. *nadzorni odbor* je organ trgovačkog društva koje ispunjava nadzorne zadaće, uključujući nadzor rada uprave i donesenih općih strateških odluka u vezi s trgovačkim društvom

18. *naknada* je naknada koja se plaća za željezničke usluge iz Priloga 2. ovoga Zakona

19. *obnova željezničke infrastrukture* su radovi zamjene na postojećoj infrastrukturi kojima se ne mijenjaju njezina cjelokupna svojstva odnosno izvođenje radova na postojećem podsustavu ili dijelu podsustava kojom se ne mijenja cjelokupna izvedba podsustava

20. *održavanje željezničke infrastrukture* su radovi kojima se zadržavaju stanje i svojstva postojeće željezničke infrastrukture

21. *okvirni ugovor* je pravno obvezujući ugovor privatnog ili javnog prava između podnositelja zahtjeva i upravitelja infrastrukture kojim se utvrđuju prava i obveze u odnosu na infrastrukturni kapacitet koji će se dodijeliti i naknade koje će se naplatiti za razdoblje dulje od razdoblja jednog voznog reda

22. *operator uslužnog objekta* je pravna osoba odgovorna za upravljanje jednim ili više uslužnih objekata (upravitelj uslužnog objekta) ili za pružanje željezničkim prijevoznicima jedne ili više usluga iz Priloga 2. točaka 2. do 4. ovoga Zakona (pružatelj usluga)

23. *osnovne funkcije upravljanja infrastrukturom* su odlučivanje u vezi s dodjelom trasa vlakova, uključujući izradu i procjenu raspoloživosti te dodjelu pojedinačnih trasa vlakova i odlučivanje u vezi s naknadama za korištenje infrastrukture, uključujući određivanje visine i naplatu naknada u skladu s pravilima za određivanje i naplatu naknada i dodjelu infrastrukturnog kapaciteta iz ovoga Zakona

24. *plan povećanja kapaciteta* je mjera ili niz mjera, zajedno s vremenskim planom za njihovu provedbu, kojima je cilj ublažiti ograničenja kapaciteta koja su dovela do proglašenja pojedinog dijela željezničke infrastrukture zakrčenom

25. *podnositelj zahtjeva* je željeznički prijevoznik ili međunarodna grupacija željezničkih prijevoznika ili druga fizička ili pravna osoba, kao što su nadležna tijela u skladu s Uredbom (EZ) br. 1370/2007 te brodari, špediteri i operatori kombiniranog prijevoza koji imaju interes za dodjelu infrastrukturnog kapaciteta za obavljanje javne ili komercijalne usluge

26. *prekogranični sporazum* je svaki sporazum između dvije ili više država članica Europske unije ili između jedne ili više država članica i trećih država čiji je cilj olakšati obavljanje prekograničnih usluga željezničkog prijevoza

27. *razumna dobit* je stopa povrata na kapital koja uzima u obzir rizik, kao i rizik za prihod, ili odsutnost takvog rizika koji ima operator uslužnog objekta i u skladu je s prosječnom stopom za dotični sektor u prethodnim godinama

28. *razvoj željezničke infrastrukture* je planiranje željezničke mreže, financijsko i investicijsko planiranje te izgradnja i modernizacija željezničke infrastrukture

29. *razvoj željezničkog sustava* je dugoročno, srednjoročno i kratkoročno planiranje razvoja željezničke infrastrukture, razvoja željezničkih usluga, upravljanja željezničkom infrastrukturom, zakonodavnog, institucionalnog i organizacijskog okvira

30. *razvoj željezničkih usluga prijevoza* je planiranje razvoja usluga prijevoza putnika i tereta, uključujući intermodalne usluge, financijsko i investicijsko planiranje voznog parka te izgradnje i modernizaciju infrastrukture potrebne za razvoj željezničkih usluga

31. *regionalne usluge* su usluge prijevoza čija je glavna svrha udovoljiti prijevoznim potrebama regije, uključujući prekogranične regije

32. *Regulatorno tijelo* je nacionalno regulatorno tijelo nadležno za obavljanje regulatornih i drugih poslova u području tržišta željezničkih usluga određeno zakonom kojim se uređuje regulacija tržišta željezničkih usluga

33. *trasa vlaka* je infrastrukturni kapacitet potreban za vožnju vlaka između dva službena mjesta u određenom vremenu

34. *ugovor o pristupu* je ugovor kojim se uređuju međusobna prava i obveze između željezničkog prijevoznika i upravitelja infrastrukture glede minimalnog pristupnog paketa i pristupa kolosijekom do uslužnih objekata

35. *uprava* je organ trgovačkog društva u skladu s propisima kojima se uređuju trgovačka društva

36. *upravitelj infrastrukture* je pravna osoba ili u vertikalno integriranom trgovačkom društvu organizacijska jedinica odgovorna za upravljanje, održavanje i obnovu željezničke infrastrukture, kao i za sudjelovanje u razvoju željezničke infrastrukture na način koji je određen u okviru opće politike razvoja i financiranja željezničke infrastrukture Republike Hrvatske

37. *upravljanje željezničkom infrastrukturom* je dodjela trasa vlakova, upravljanje željezničkim prometom te određivanje i naplata naknada

38. *usluga međunarodnog prijevoza tereta* je usluga prijevoza tereta kod koje vlak prelazi barem jednu granicu države članice Europske unije; vlak se može spojiti i/ili razdvojiti i različiti dijelovi vlaka mogu imati različita polazišta i odredišta, uz uvjet da svi vagoni prelaze barem jednu granicu države članice Europske unije

39. *usluge prijevoza putnika željeznicama velikih brzina* su usluge željezničkog prijevoza putnika koje se obavljaju bez zaustavljanja između dva mjesta koja su udaljena više od 200 km, na posebno izgrađenim prugama velikih brzina opremljenima za brzine od 250 km/h ili veće i na kojima se prosječno vozi tim brzinama

40. *uslužni objekt* je postrojenje, uključujući zemljište, zgrade i opremu, koji je posebno opremljen, u cjelini ili dijelom, za pružanje jedne ili više usluga iz Priloga 2. točaka 2. do 4. ovoga Zakona

41. *usuglašavanje* je postupak kojim će upravitelj infrastrukture i podnositelji zahtjeva pokušati razriješiti situacije u kojima postoje kolidirajući zahtjevi za dodjelu infrastrukturnog kapaciteta

42. *vozni red* je skup podataka koji određuje sve planirane vožnje vlakova i željezničkih vozila na određenoj infrastrukturi tijekom razdoblja za koji on vrijedi

43. *zakrčena željeznička infrastruktura* je dio infrastrukture na kojoj potražnja za infrastrukturnim kapacitetom ne može biti u potpunosti zadovoljena tijekom određenih razdoblja čak ni nakon usuglašavanja različitih zahtjeva za kapacitetom

44. *željeznička infrastruktura* su svi elementi navedeni u Prilogu 1. ovoga Zakona

45. *željezničke usluge* su usluge iz Priloga 2. ovoga Zakona

46. *željeznički prijevoznik* je svaka pravna osoba koja ima dozvolu za obavljanje usluga željezničkog prijevoza i čija je glavna djelatnost pružanje usluga željezničkog prijevoza putnika i/ili tereta, uz uvjet da ta pravna osoba osigura vuču vlakova; to uključuje i pravnu osobu koja pruža samo uslugu vuče vlakova.

(2) Ostali pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju jednako značenje kao pojmovi uporabljeni u Uredbi (EZ) br. 1370/2007 i Uredbi (EU) 2016/2338.

(3) Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

POGLAVLJE II.
RAZVOJ ŽELJEZNIČKOG SEKTORA

Neovisnost željezničkih prijevoznika i upravitelja infrastrukture

Članak 6.

(1) Željeznički prijevoznik koji je u izravnom ili neizravnom vlasništvu ili pod nadzorom Republike Hrvatske neovisan je u smislu upravljanja, rukovođenja i unutarnjeg nadzora nad upravljačkim, gospodarskim i računovodstvenim pitanjima, a u skladu s navedenim treba osigurati da su njegova imovina, proračun i računi dobiti i gubitka te bilance odvojene od državnih.

(2) Upravitelj infrastrukture odgovoran je za vlastito upravljanje, rukovođenje i unutarnji nadzor uz poštivanje pravila za određivanje i naplatu naknada i dodjelu infrastrukturnog kapaciteta te posebnih pravila određenih ovim Zakonom.

Upravljanje željezničkim prijevoznikom prema poslovnim načelima

Članak 7.

(1) Željezničkim prijevoznikom upravlja se sukladno propisima kojima se uređuju trgovačka društva, bez obzira na to u čijem je vlasništvu.

(2) Odredbe stavka 1. ovoga članka se primjenjuju i na obvezu pružanja javnih usluga koje nameće država te na ugovore o pružanju javnih usluga koji se sklapaju s nadležnim tijelima.

(3) Željeznički prijevoznik donosi svoj poslovni plan, uključujući planove investiranja i financiranja, čiji je cilj postizanje financijske ravnoteže i ostvarenje drugih ciljeva tehničkog, komercijalnog i financijskog poslovanja.

(4) U poslovnom planu moraju biti navedeni načini kojima će se postići navedeni ciljevi.

(5) U okviru opće politike Republike Hrvatske i odredbi Uredbe (EZ) br. 1370/2007 te uzimajući u obzir Sektorsku strategiju, nacionalne planove i ugovore, i uključujući planove investiranja i financiranja, željeznički prijevoznik je samostalan:

1. uspostaviti svoju unutarnju organizaciju u skladu s odredbama članaka 10. i 45. te članka 54. stavaka 1. i 8. ovoga Zakona

2. nadzirati pružanje i prodaju usluga te odrediti njihovu cijenu

3. odlučivati o zaposlenicima, imovini i vlastitoj nabavi

4. povećavati svoj udio na tržištu, razvijati nove tehnologije i nove usluge, usvajati nove načine upravljanja i

5. uspostavljati nove poslovne djelatnosti u područjima koja su povezana sa željezničkim djelatnostima.

(6) U skladu s odredbom stavka 5. ovoga članka vlasnici udjela željezničkog prijevoznika koji je u državnom vlasništvu ili pod kontrolom države mogu zahtijevati da se prije donošenja važnih poslovnih odluka traži njihova prethodna suglasnost na isti način kako to mogu zahtijevati vlasnici udjela privatnih trgovačkih društava u skladu s pravilima zakona koji uređuje trgovačka društva.

(7) Odredbe propisa kojim se uređuju trgovačka društva, a kojima se propisuju ovlasti nadzornih odbora vezanih uz imenovanje članova uprave, primjenjuju se na odredbe stavka 6. ovoga članka.

Razdvajanje računa

Članak 8.

(1) Pružanje usluga željezničkog prijevoza i upravljanje željezničkom infrastrukturom temelje se na načelu razdvajanja.

(2) Trgovačko društvo koje upravlja željezničkom infrastrukturom i pruža usluge željezničkog prijevoza dužno je račune dobiti i gubitka te bilance koje se odnose na poslovanje u vezi s pružanjem usluga željezničkog prijevoza i one koje se odnose na poslovanje u vezi s upravljanjem željezničkom infrastrukturom zasebno voditi i objavljivati, a javna sredstva doznačena za jedno od dva navedena područja ne smiju se prenositi na drugo područje.

(3) Trgovačko društvo koje pruža usluge željezničkog prijevoza dužno je račune dobiti i gubitka te bilance koje se odnose na poslovanje u vezi s pružanjem usluga željezničkog prijevoza putnika i one koje se odnose na poslovanje u vezi s pružanjem usluga željezničkog prijevoza tereta zasebno voditi i objavljivati.

(4) Trgovačko društvo koje pruža usluge željezničkog prijevoza dužno je javna sredstva koja se uplaćuju za djelatnosti vezane uz pružanje usluga javnog željezničkog prijevoza prikazati zasebno u poslovnim knjigama, u skladu s člankom 7. Uredbe (EZ) br. 1370/2007, i ne smije ih prenositi na djelatnosti vezane za pružanje drugih usluga željezničkog prijevoza ili bilo koje drugo poslovanje.

(5) Poslovne knjige za područja poslovanja iz stavaka 2. do 4. ovoga članka vode se na način koji omogućava nadziranje zabrane prijenosa javnih sredstava doznačenih za jedno područje poslovanja na drugo i nadziranje korištenja prihoda od naknada za minimalni pristupni paket i korištenja dobiti od ostalih poslovnih djelatnosti.

Vertikalno integrirano trgovačko društvo

Članak 9.